

Kijkwijzer inclusieve klaspraktijk - Annet De Vroey, Katrien Roelandts, Elke Struyf & Katja Petry, 2016

Klimaat en vriendschappen	Kwaliteit van lesformat	Kwaliteit van instructie
<p>Positief klimate De leerkracht is graag in deze klas en straalt dit uit. Er zijn positieve relaties tussen leerkracht en leerlingen en positieve relaties tussen de leerlingen onderling. Er is plezier in de klas, emotionele verbondenheid, wederzijds vertrouwen.</p> <p>Sensitieve - responsieve leerkrachten Relatie leerkracht-leerling is open en responsief. De leerkracht toont zich gevoelig voor interesses, bezorgdheden, vragen van de leerlingen.</p> <p>Coöperatieve klas Leerlingen helpen elkaar en komen voor elkaar op. De leerlingen tonen zich bereid om ook de leerkracht te helpen. Informele peersupport.</p> <p>Sociale interventies Expliciete aandacht voor sociale relaties. De leerkracht schrikt er niet voor terug om tijdig conflicten aan te pakken en te bespreken. Relaties in de klas worden bespreekbaar gemaakt.</p>	<p>Routines en efficiëntie Een herkenbaar onderwijsformat en vaste afspraken bieden houvast aan de leerlingen, vooral vaste afspraken bij toetsen, bij zelfstandig werk of bij overgangsmomenten.</p> <p>Effectief gedragsmanagement Preventie, begeleiding en bijsturing van moeilijk gedrag. De leerkracht verwijst naar regels en verwachtingen m.b.t. werkhouding en participatie en speelt soepel in op onvoorziene omstandigheden.</p> <p>Gedifferentieerde lespraktijk Onderwijsformat met oog voor diversiteit. Er is een aanzet tot universeel design, lesontwerp met alle leerlingen in gedachten. De leerkracht zet hiertoe gevarieerde werkvormen doelmatig in, met oog voor autonomie, competentiegevoel, participatie en motivatie van alle leerlingen.</p> <p>Peer support, coöperatief leren en co-teaching De leerkracht nodigt de leerlingen uit tot wederzijdse ondersteuning bij het leren: via een doelmatige inzet van partnerwerk, groepswork, coöperatief leren of via de inzet van tutors of buddies. Bij co-teaching bieden beide leerkrachten of leerkracht/ondersteuner ondersteuning in de klas en wordt er doelmatig samengewerkt.</p> <p>Effectief inzetten van maatregelen en hulpmiddelen De leerkracht maakt gebruik van beschikbare hulpmiddelen en vakondersteunend materiaal en voegt soepel compenserende hulpmiddelen en maatregelen toe waar nodig (bv. technologische hulpmiddelen)</p>	<p>Focusing De leerkracht richt de aandacht op de essentie van de les, helpt leerlingen te richten op een gemeenschappelijk onderwerp of doel, bv. door herhaling of samenvatting.</p> <p>Denkstimulerende instructie en dialoog De leerkracht gaat in dialoog dieper in op een thema, verheldert het leerproces en nieuwe concepten, verruimt de context van het geleerde door 'bridging'. De leerkracht zet de leerlingen aan tot inzichtelijk leren en reflectie over het eigen leergedrag.</p> <p>Individualisering De leerkracht zet individuele leerlingen op weg, helpt te oriënteren in de leerstof en herhaalt instructies, zorgt voor verlengde leertijd voor individuele leerlingen indien nodig. Individuele feedback en begeleiding zijn inherent aan de lespraktijk van de leerkracht.</p>
	<p>Evenwichtig klasmanagement De leerkracht verdeelt op een ontspannen en natuurlijke manier de aandacht over alle leerlingen. Hij/zij betreft hen op een gelijkwaardige manier bij de activiteiten in de klas en weet een goede balans te vinden in de begeleiding. Hij toont hiermee soepelheid en draagkracht.</p>	
<p>Positieve beeldvorming en aanvaarding De leerkracht staat model voor het betrekken van de leerling met specifieke vragen bij het groepsgebeuren. Hij zorgt ervoor dat de leerling een actieve inbreng heeft in de groep en zet de leerling positief in de kijker. De klasgenoten betrekken de leerling bij spontane interacties en groepsactiviteiten. De leerling weet zich omringd door zijn klasgenoten, hoort erbij.</p> <p>Zelfbepaling De leerkracht vermijdt betutteling van de leerling en respecteert diens keuze wat betreft een zelfstandige aanpak en sociale contacten. Leerkracht en klasgenoten respecteren de zelfstandigheid en eigenheid van de leerling en komen enkel tussen op vraag of na bevestiging van de leerling.</p>	<p>Actieve participatie aan het curriculum Hoge verwachtingen en participatie. De leerkracht betreft de leerling expliciet bij de instructies en dialoog in de klas, er is een voortdurende uitnodiging tot leren. De leerling wordt volledig betrokken bij de klassikale activiteiten. Aangepaste maatregelen belemmeren de leerling niet om volledig te participeren en de leerstof te verwerken.</p> <p>Toegankelijk curriculum De leerkracht vertaalt het lesaanbod zodat de leerstof van een bepaald vak voor de leerling toegankelijk wordt. Er wordt tijdens de les of toets rekening gehouden met specifieke afspraken omtrent curriculumaanpassingen: logistieke aanpassingen, gebruik laptop en ingescand materiaal, selectie van oefeningen, aangepaste doelen...</p>	<p>Zelfinstructie De leerkracht toont expliciet aandacht voor het verbeteren en ondersteunen van een zelfstandige leer- en werkhouding van de leerling. Hij helpt de leerling om zich te oriënteren, te starten, overzicht te bewaren en na te kijken. Hij biedt de leerling voorbeelden aan van een zelfstandige aanpak.</p>

Groepselementen 'effectief onderwijs' als brede basiszorg
 welke elementen kan je vaak bevestigen in klassen?
 welke elementen bespreek je met leerkrachten?
 aan welke elementen draag je bij in de klas(sen)?
 Maatregelen voor leerlingen met SOB
 passen de maatregelen die worden afgesproken in de dagelijkse klaspraktijk?
 komen ze voldoende aan bod?
 worden ze soepel ingezet?
 hoe kan je er vanuit effectief onderwijs mee omgaan?
 waar/hoe vinden ze een plaats?

Schoolniveau: De klaspraktijk wordt niet alleen vormgegeven door individuele leerkrachten en leerlingen, maar wordt gedragen door een schoolteam dat open staat voor vernieuwing en diversiteit, hoge verwachtingen toont t.a.v. al haar leerlingen en hiertoe een diversiteitsbeleid en een efficiënte overlegcultuur vormgeeft en kan steunen op de inzet van begeleidende maatregelen die de draagkracht versterken.

De Vroey, A., Roelandts, K., Struyf, E., & Petry, K. (2016). Inclusive classroom practices in secondary schools. Towards a universal teaching approach. In: B. De Wever, R. Vanderlinde, M. Tuytens, A. Aelterman (Eds.) *Professional learning in education. Challenges for teacher educators, teachers and student teachers*. Ghent, Academia Press. pp.179-202. <http://www.oapen.org/search?identifier=639595>